

Ouvroir de Littérature Potentielle

(Dílina potenciální literatury)

Experimentální literatura ESB102

9. 4. 2018

Surrealismus

Dovětek

ANDRÉ BRETON

Volná láska

Má žena s kšticí hořícího lesa
S myšlenkami žárných blesků
S pasem přesýpacích hodin
Má žena s pasem vydry mezi tygřími zuby
Má žena s ústy jak kokarda a kytice hvězd

největší velikosti

Se zuby otisků bílé myšky na bílé zemi
S jazykem hlazené ambry a broušeného skla
Má žena s jazykem probodené hostie
S jazykem panenky která otvírá a zavírá oči
S jazykem neobyčejného démantu
Má žena s řasami dětského hůlkového písma
S obočím okraje vlaštovičného hnízda
Má žena se spánky z břidlicové střechy skleníku
A páry na oknech
Má žena s rameny ze šampaňského vína
A z pramene z delfiních hlav pod ledem
Má žena se zápěstím zápalek
Má žena s prsty náhody a srdcového esa
S prsty koseného sena
Má žena s podpažím kuny a supů
Noci svatého Jana
Ptačího zobu a hnízda scalares
S pažemi z mořské pěny a splavu
A ze směsi zrní a mlýna
Má žena s nohama vřetena
S pohyby orloje a beznaděje
Má žena s lýtky z bezové duše
Má žena s chodidly iniciál

S chodidly svazku klíčů s chodidly ucpavačů lodí
kteří pijí

Má žena s krkem ječmene
Má žena s hrdlem Zlatého údolí
Schůzky přímo v řečišti potoka
S prsy noci
Má žena s ňadry mořského pahorku
Má žena s ňadry rubínové výhně
S ňadry přízraku orosené růže
Má žena s břichem rozvinutého vějíře dnů
S břichem obřího drápu
Má žena se zády ptáka který uniká vertikálně
Se zády rtutě
Se zády světla
Se šíjí z valounů a navlhčené křídly
A z pádu sklenice z níž jsme právě pili
Má žena s kyčlemi lodičky
S kyčlemi lustru a peří na šípů
A brků z per bílého páva
Necitelné váhy
Má žena se stehny z pískovce a asbestu
Má žena se stehny jako labutí šíje
Má žena se stehny jara
S pohlavím mečků
Má žena s pohlavím zlatého ložiska a ptakopyska
Má žena s pohlavím vodní řasy a bonbónů ze starých časů
Má žena s pohlavím zrcadla
Má žena s očima plnými slzí
S očima fialového brnění a magnetické střelky
Má žena s očima savany
Má žena s očima vody k pití ve vězení
Má žena s očima stromů stále pod sekýrou
S očima hladiny vody hladiny vzduchu země a ohně

Přel. Jan Řezáč

Patafyzika a Alfred Jarry

- Založeno 1948 v Paříži (B. Vian, R. Queneau)
- „společnost věnující se erudovanému a neúčinnému výzkumu“
- A. Jarry – *Skutky a názory doktora Faustrolla, Patafyzika* (1911)

Patafyzika – „definice“

- DEFINICE: *Patafyzika je věda o pomyslných řešeních, která pouhým náčrtům symbolicky přiznává vlastnosti věcí zahrnutých do jejich možností.*
 - (A. Jarry. *Skutky a náz. Dr. Faustralla, II. kniha, 7. kapitola*)
- E. Ionesco: *„we (Pataphysique school) discussed nothing, because we believed—and I still do—that there is no reason for anything, that everything is meaningless.“*
(in *Paris Review*)

Patafyzika

Londýnský institut 'patafyziky

- (Odbor pro výzkum podprahových obrazů)
- (Komise pro nadměrné ochlupení a vousatost)
- (Oddělení dogmat a teorie)
- (Oddělení šprtů)
- (Oddělení rekonstrukční archeologie)
- (Patentovací úřad)

Ouvroir de Littérature Potentielle

- Založeno: 13. února 1961
- François Le Lionnais (vědec, matematik)
 - autor manifestů
- Podskupiny:
 - *OuLiLiPo* (detektivky),
 - *OuBaPa* (komiks),
 - *OuPeinPo* (výtvarníci),
 - *ALAMO* (lit. s použitím PC)
- *Hervé Le Lellier – Esthétique de L'Oulipo (2006)*

Oulipi

Ideje a teorie

Teze:

- R. Queneau:
 - *„Literatura je umění, tj. výrazová forma spojená s nějakou technikou.“*
- G. Perec:
 - *„Je-li vše dovoleno, nic není nemožné.“*
- Princip omezení – gramatika, prozodie
- Matematika, kombinatorika, variace

Oulipi

Druhy omezení

- **Clinemen** – úmyslná odchylka od přijatého pravidla
- **Lipogram** – úmyslné vynechání písmene/písmen v díle
- **Sněhové koule** – báseň v níž každý verš je o písmeno delší než předchozí
- **Palindrom** – text čitelný z obou stran stejně
- **Univocalismus** – báseň užívající jen jedinou samohlásku
- **Synonymní próza** – výrazy jsou nahrazovány synonymy
- **N+7** – substantivum je nahrazeno slovem, které je o 7 míst níž ve slovníku
- **Pí** – každé slovo v textu má přesně tolik písmen jako příslušná číslice v čísle pí

V
tu
noc
byla
jedna
veliká
rodinná
slavnost.
Autobusem
neprodleně
přicestoval:
prapranukův
prapradědeček,
praprapradědův
prapraprasyn,
prapraprapranuk
praprapradědka,
prapraprapranučka
prapraprababičky,
prapraprapraneteř
prapraprapratetina,
praprapraprasynovec
praprapraprastrýčkův.
prapraprapradědečkova
praprapraprapratetička,
praprapraprapraprašvagr
prapraprapraprapraneteře,
praprapraprapraprapraotec
praprapraprapraprapramatky,
praprapraprapraprapradceřin
prapraprapraprapraprapraújec,
prapraprapraprapraprapraújcův
prapraprapraprapraprapravdovec,
praprapraprapraprapraprapraděda
prapraprapraprapraprapraprababky,
praprapraprapraprapraprapratranec
praprapraprapraprapraprasestřenice,
prapraprapraprapraprapraprapradědův
prapraprapraprapraprapraprapračlověk,

Vratislav Kadlec

...

N+0 Hello there! My name is Anna and I think this is fun.

N+1 Helm there! My namesake is Anna and I think this is function.

N+2 Helmet there! My nanny is Anna and I think this is functionary.

N+3 Helmsman there! My nap is Anna and I think this is fund.

N+4 Helper there! My napalm is Anna and I think this is fundamental.

N+5 Helping there! My nape is Anna and I think this is funding.

N+6 Helter-skelter there! My napkin is Anna and I think this is funeral.

N+7 Hem there! My nappy is Anna and I think this is funfair.

(<http://www.spoonbill.org/n+7/>)

3.1415926535 8979323846 2643383279 5028841971
6939937510

*„Jak a proč a odkdy zamýšlíte tu vraždu konat, můj drahý?“
„Zaníceně nenávidím, urputně přemýšlím, jak to asi vymyslet, milá.
Napřed se musíme včas pro ten přetěžký, jak se ukázalo riskantní,
záměr vyzbrojit. Až následně připojit činy a pamatovat zároveň i
všecky okolnosti, jež překážejí provedení tak mrzkého, téměř i
nelidského úkonu – zabíjení.“*

(studenti MFF UK)

Raymond Queneau (1903–1976)

- Romány
 - Svízel (1933)
 - Ikarův let (1968)
 - Zazi v metru (1959)
- Poesie
 - Malá příruční kosmologie (1950)
 - Stylistická cvičení (1947)
 - Sto tisíc miliard básní (1961)

Raymond Queneau

Stylistická cvičení

Záznam

Polední špička na lince S. Zhruba šestadvacetiletý týpek, měkký klobouk, místo stuhý ozdobný prýmek, dlouhý krk. Všeobecná tlačnice. Týpek se rozčiluje na svého souseda. Vyčítá mu, že do něj vráží. Plačtivý tón, snaha o důraznost. Nato zahlédne volné místo a v tu ránu se k němu vrhne.

O dvě hodiny později ho potkávám na Římském nádvoří před nádvořím Saint-Lazare. Prochází se s kamarádem, ten mu říká: „Měl by sis nechat semhle přišít knoflík.“ Ukazuje kam (na výstřih) a vysvětluje proč.

Raymond Queneau

Stylistická cvičení

Sen

V perletové mlze, jež mne obklopovala, se pohybovaly nejasné postavy. Jedna z nich záhy nabyla podoby mladého muže, jehož dlouhý krk dával tušit hádavé a zbabělé ledví. Na klobouku měl místo stuhy provázek. Usoudil jsem, že se hašteří se svým sousedem, jemuž jsem pohříchu neviděl do obličeje. Nato se mladý muž, jakoby jat náhlým strachem, rozplynul v temné chodbě.

Později se mi ještě zdálo, že se nanovo zhmotnil v plném slunci před nádražím Saint Lazare. Kdosi mu říkal: „měl by sis semhle nechat přišít knoflík.“

A tu jsem procitl.

Sonet

Jakýs hejsek s bouřkou na hlavě malé,
Neduživý jak sedm bídných let,
Šije trudné a mnohých jiných běd
Na příjezd linky čeká neurvale.

Vůz přepravní zastaví okázale
Při chodníku, jak mívá orlů let,
Přibrzdiv prudce. Tu výrostek hned
Méně dravým občanům dává vale.

Žirafí mládě, vizme první sloku,
Okřikne muže tuze zlotřilého,
Pána, jak praví, přetěžkého kroku.

Však nakonec, když pouhým koutkem oka
Zří místo, tu sune své mrzké tělo
K němu. Čas plyne. Hovor. Téma klopa.

Alexandríny

Mocný dav občanů tísnil se toho dne
v autobusu S (na zadní plošině).
V tom shluku rozličném postával mladý ka-
čaba, střevo, kašpar, trotl a halama.
Na hlavě klobouk měl, a hrůzný požerák
a přidušený hlas; a rudý byl jak mák.
Ubohý lidský červ! Hlásal tam veřejně,
že pán vedle něj prý chová se ležerně;
že život ztrpčuje mu bolest mučivá
a nemá v úmyslu být zdupán zaživa.
Pán, takto obviněn, že chlípník je a ras,
jej ku podivu všech nechtěl vzít na potaz
a mladík, zaskočen, zběsilý již cele,
prchl proklínaje svého prznitele.
Když vracel jsem se zpět poobědvav krátce,
zahlédl jsem tu věc v doprovodu rádce.
Po římském nádvoří vláčeli se spolu
drahný čas marníce v malicherném sporu.

Georges Perec (1936–1982)

Před OuLiPo

- *Věci* (1965)
- *Co je to tam vzadu za kolo s chrom. řídítky* (1966)
- *Člověk, který spí* (1967)

OuLiPo

- *La Disparation* (1969, *Vymazání*)
- *Les Revenentes* (1972, *Navrátilci*)
- *Život, návod k použití* (1978)
- *W nebo vzpomínka z dětství* (1979)
- *Kabinet sběratele* (1979)

„Nikdy jsem nenapsal dvě podobné knížky“

Georges Perec – definiční literatura

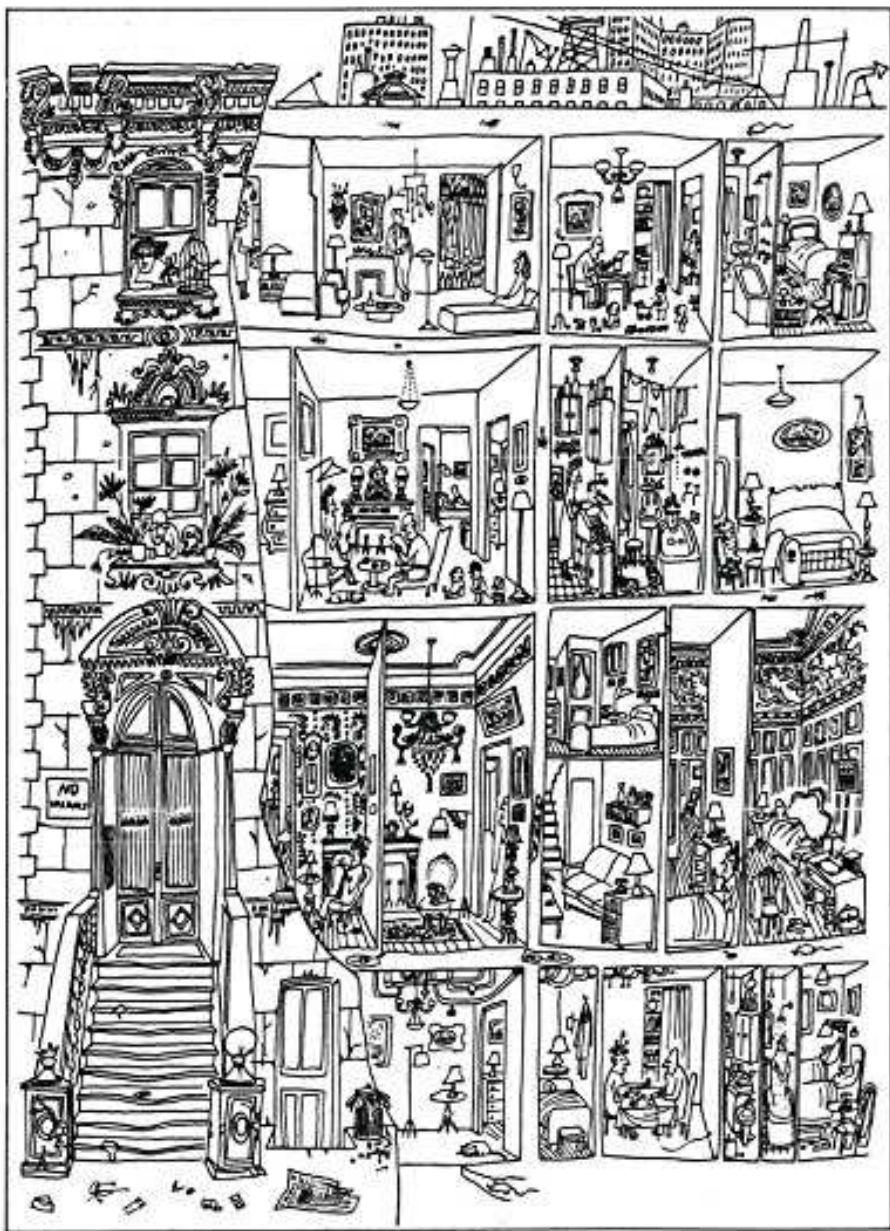
lidé / se rodí / svobodní

*lidské bytosti / vycházejí z lůna matky / nikoli jako vězni nebo otroci
etc.*

- zpracujeme-li takto větu, která bude mít ve výchozí pozici **šest** slov, již třetí řádek bude mít slov **180**

Palindrom

<https://everything2.com/title/Georges+Perec%2527s+palindrome>

Georges
Perec

Život návod
k použití

RUBATO

PRÓZA

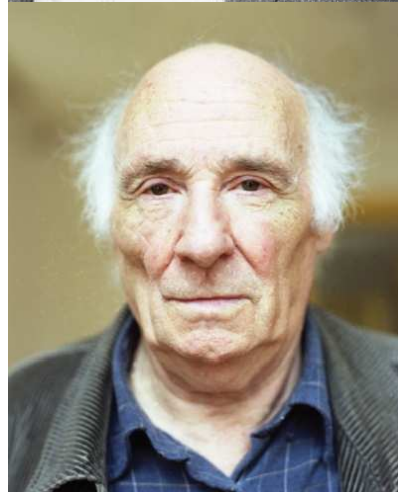

Italo Calvino

Jacques Roubaud

I. Calvino

- Povídkové sbírky: *Kosmické historky (1956)*, *Neviditelná města (1972)*
- Romány: *Když jedné zimní noci cestující (1979)*

J. Roubaud

- Profesor matematiky
- *ε (1967)* – („patří k“) – 361 textů, 180 černých, 180 bílých; sonet
- *Mono no aware (1971)* – japonské básně „tanka“
- *Trente et un cube (1973)* – 31 básní -> 31 veršů -> 31 slabik

Final Jest

Georges Perec – *Co je to tam vzadu na dvoře za kolo s chromovanými řídítky?*

„vracel se střelhitě na svůj rodný Montparnasse (protože sa narodil na Montparnassu), kde měl holku, bejvák, nás kámoše a svoje drahé knížečky“

„a hbitě jako krahujec s přemýšlivýma očima se vracel na Montparnasse, kde uviděl světlo světa a kde na něj čekala jeho milá, bejvák, my kámoši a jeho milované knihy“

„a už si to uháněl k rodnému Montparnassu, kde přišel na svět a kde měl svou jedinou lásku, čistounkou světničku, odvěké přátelé, knihovnu vzdělaného člověka“

(G. Perc: Co je to tam vzadu na dvoře za kolo s chromovanými říditky?)